

**SOSYALDEMOKRAT HALKÇI PARTİ
İSTANBUL İL DANIŞMA KURULTAYI**

YENİ DÖNEMDE SHP VE SOSYAL DEMOKRASİNİN İŞLEVİ

KOMİSYONA SUNULAN GÖRÜŞLER
18.07.1994

Erol KÖKTÜRK
SHP Beşiktaş Üyesi

1. KURULTAYIN ÖNEMİ

Bu İl Danışma Kurultayı, partimiz açısından tarihi bir dönemde toplanıyor. Bugün çok önemli bir dönüm noktasındayız. Bu önemi belirleyen bazı faktörler şunlar:

- Parti, giderek küçülmektedir
- Parti, inişe geçmiştir ve kamuoyunda sürekli imaj yitirmektedir
- Parti, kamuoyuna, tüm organlarıyla bütünsellik içinde, tutarlı mesajlar ve çözümler sunamamaktadır
- Partiye hem içten hem de dıştan güven sarsılmış durumdadır
- Bunun doğal sonucu olarak partiyi bugüne kadar destek vermiş olan kesimler desteklerini çekmektedirler, son zamanlarda da aydınlar
- Kitleler partiden umutlarını kesmişlerdir ve partililerin büyük bölümü de umutsuzluk içindedir
- Partide ciddi boyutlarda motivasyon düşüklüğü vardır
- Parti artık "iyi niyetli açıklamalarla" daha fazla yürüyemeyecek bir duruma gelmiştir
- Ve parti tepede çok az sayıda yetkilinin açıklamalarının tersine iyi durumda değildir
- Ve parti ufak-tefek kararlarla, inançsız yaklaşımlarla ayağa kalkabilecek durumda değildir

Bu ve benzeri değerlendirmeleri-saptamaları yapanların sayısı giderek çoğalmaktadır. O zaman olaya determinist yaklaşma gereği vardır. Ciddiye almamak, azımsamak, önemsememek, geçiştirmek gibi yaklaşımlar bir yana bırakılarak nedenler araştırılmalıdır.

Bu sonuçlarda buluşuyor gibi görünenler, genelde, çözüm konusunda farklılaşmaktadırlar:

- Olağanüstü Seçimli Kurultayla başta Genel Başkan olmak üzere parti üst yöneticilerinin değişmesi gerektiğini savunanlar var
- Var olan yöneticilerle, örneğin hükümetten çekilerek bir derlenme-toparlanma süreci yaşanması gerektiğini savunanlar var

- Hükümette de kalınabileceğini, ancak daha sol ve yaptırımcı olunması gerektiğini, DYP'nin gölgesinden çıkılmasını savunanlar var
- Birleşme tartışmalarının içinden yeni bir yapıya yönelme gereğini savunanlar var
- Bir de partiden tamamen umudunu kesenler var... Bu grubun için de davranış farklılıkları göze çarpıyor:
 - Pasif üyeliği kabul eden izleyiciler grubu
 - Genel merkezden ve yetkili organlardan örgüte bir müdahale bekleyenler grubu, bunlar düzelmenin ancak böyle başlayabileceğini savunuyorlar
 - İnanmamasına karşın bir şeyler yapanlar grubu, hatta bu grubun içinde birçok yönetici bulunuyor
 - Partiden umudu kesen, ama partide kalmasına karşın gücünü platformlara yöneltenler grubu
 - Partiden ayrılmaya karar verenler, giderek ayrılanlar grubu

Görülmektedir ki, parti, tarihindeki en sıkıntılı dönemini yaşamaktadır. Kuşkusuz sosyal demokrat partilerin farklılığı, içinde değişik görüşleri taşıyan, yorum farklılıkları içinde olan insanları da barındırıyor olmasıdır. Ama “parti içi demokrasinin fetişleştirilmesi”, partinin kamuoyunda sürekli olarak “içsel sorun” üreten bir parti olmasına neden olmaktadır.

Şu bir genel doğrudur: Kendi içiyle barışık olamayan bir örgüt dışarıya karşı güçlü ve tkili olamaz. SHP'de yıllardır yaşanan budur...

Kabul etmek gerekir ki, SHP, bugünkü yapısıyla tartışma üreten bile değil, çatışma üreten parti durumundadır. Bu nedenle karşı karşıya bulunduğumuz dünya ve ülke konjonktürü karşısında taşıdığı sorumlulukları yerine getirme gücünü giderek tüketmektedir.

Kendi iç dinamiklerini ayağa kaldırması durumunda yapacak çok şeyi olan SHP, parti yapısının çok doğal bir sonucu olarak tüm enerjisini, öfkesini gündelik yaşamında ve içe dönük olaylarda törpülemektedir.

Görülmüştür ki, SHP'de yönetimlerin yetersizliğini savunanlar, yönetime gelmeleri durumunda farklı bir şey yapmamaktadırlar. Sanki yönetimlerin yetersizliği kuramını geliştirmek, yönetime gelme niyetlerinin gizlenmesinin bir aracıdır.

Yönetime gelme mücadelesi saygıyla karşılanmalıdır. Ancak her şeyin “oraya” gelmekle çözümleneceğini savunmanın yanlışları da kerelerce yaşanmıştır.

Çünkü önce yapısal bozuklukları gidermek gerekmektedir. Bu yapısal bozukluğu parti içi erk mücadelesinde bir avantaj olarak görme eğiliminde olanlar, bunu bozukluğu bile bile yapanlar, bilmeliler ki, bu dayanak dopsiz kuyudur.

Öyleyse önce yapısal bozukluğun nedenlerini sıralayalım...

2. SHP NEDEN BUGÜNKÜ DURUMUNDADIR?

İstanbul Örgütü'nden yükselen tüm sesleri kucaklamak gerekmektedir. O nedenle bu bölüm ele alınırken “seçmeci” davranmama gereği vardır.

- Partinin öncelikli sorunu, programatik anlamda, ideolojik tutarsızlık değildir. Eksiklikler olabilir... Ama tüm yetersizliklere karşın, sorun program sorunu değildir. Çünkü bu program, program tartışması açanların da oylarıyla 16 ay önce kabul edilmiştir.
- Sorun, örgütün programı taşıyacak güçte olmamasıdır.
- Sorun, sosyal demokrat ilkelere uygun bir örgüt yapısı kurulamamış olmasıdır.
- Giderek parti yapısının, 1984-1989 döneminde ortaya çıkan eğilimler doğrultusunda, 1989-1994 aralığında belediyelerden esen rüzgarlara göre biçimlenmesi sorunudur.
- İşte böylesi bir yapı SHP'ye ideolojik olarak hatalar yaptırmaktadır.
- Parti pratiğinde, seçilme dönemlerinde bu yapı özellikle vahşileşmekte, isteme histerileri kabarmaktadır. İşte bu noktadan sonra iş kontrolden çıkmaktadır.
- Parti içinde bu yapıya teslimiyet eğilimi, genel merkez organlarının seçimine, giderek bakanlıklardaki icraatlara kadar yansıyan olumsuzluklar zincirinin temelini oluşturmaktadır.
- Sorun, adında “sosyal” sözcüğü olan bir partide, siyasetin bireyci olarak yapılması eğiliminin kökleşmesidir.
- Seçilmeyi güvence altına almaya yönelik vaatler, kaldırılması kolay olmayan yüklerin altına girmeler, partiyi uygulamada sosyaldemokratlıktan uzaklaştırmıştır.
- Geline makamları yitirme “korkusuyla” yapılan icraatlar, bu arada verilen ödünler, yabancılaşma eğilimleri, partiyi yozlaştırmıştır.
- Geline noktalarda “tutunma” ve giderek kalma eğilimleri yeni kadroların, dolayısıyla değişimin önünü kesmiştir.
- Geline noktalardan ille de üst noktalara tırmanma ve giderek siyasete emekli olunmayacak kadar bağımlılaşma eğilimleri partiyi doğal mecrasından uzaklaştırmaktadır.
- Giderek öyle bir noktaya gelinmiştir ki, partide kimse kimseyi hoşgörüle dinleme noktasında değildir. Kendi dışına hoşgörüle davranma eğilimi, kendi içinde tam tersi yönde gerçekleşmektedir.
- Böyle bir ortamda, SHP'de söylenenler, söylendikleri zamanda ve mekanda kalmaktadırlar. Yıllardır söylenen onca doğrunun gerçekleşme oranının düşüklüğü, doğru şeylerin bolca söylendiği, ama yanlış şeylerin de sıkça yapıldığı bir parti ortamını yaratmıştır.
- Partinin tabanda düşünen birçok kadrosu, böyle bir ortamda artık öneri yapmama noktasına sürüklenmişlerdir.
- Bu eğilim partide kadro erozyonu yaşanmasına, giderek partide niteliği temsil edenler yerine aritmetiği temsil edenlerin engellenemez egemenliğine dönüşmektedir.
- Seçilme dönemlerinde bu aritmetik en önemli dayanak olarak niteliği ezip geçmektedir

- Zaten partide temel sorunlardan olan, partiyi paylaşma felsefesinin yerine “partiye egemen olma” felsefesinin kalıcılığı süreci yaşanmaktadır.
- Var olan partinin sosyolojik gerçeği, bu felsefenin kökleşmesinin de güvencesi olmuştur.
- Sonunda Tüzük uygulanamamaktadır.
- En temel noktalardan olan disiplin mekanizması çalışmamaktadır. Disiplin kurullarınca verilen her karar direnişlerle karşılaşmaktadır.
- Her kararın ardından arabulucular birer baskı grubu olarak devreye girmektedir.
- Disiplin Kurulu kararlarına gösterilen tepkiler, mutlaka yeni disiplinsizlikleri de yanı sıra getirmektedir
- Artık herkes neredeyse dilediği gibi davranmakta, kimse kendisinde bir kusur aramamaktadır.
- Şu an var olan yapıda hiç soluk almadan çalışması gereken Disiplin Kurulları çalışmamaktadır.
- Yalnızca bir örnek olarak, son seçimlerde 800 üyesi olan bir mahallede parti yalnızca 80 oy almakta, ama bugüne kadar Disiplin Kurulunca verilen bir karara rastlanmamaktadır. Bunun için bir belge aranacaksa, İlçe Seçim Kurulu'ndan alınabileceken...
- Oysa disiplini olmayan parti, hele hele sosyal demokrat bir parti, sosyal demokratlaşma sürecini derinleştiremez.
- Öte yandan eğitim mekanizması çalışmamaktadır. Partinin tüm organlarının üzerinde olması gereken eğitim kurumu, parti içinde yoktur. Tüzükte vardır. Ama parti yaşamında yoktur.
- Eğitimden dem vuranların da bu konuda yaptıkları fazla şey yoktur.
- Örneğin son derece fonksiyonel olarak düşünülmesi gereken her düzeydeki Eğitim Sekreterlikleri, yönetim içi dengelere göre oluşan makamlar durumundadır.
- Bunun sonucu örgüt yaşamında tabanda ideolojik tartışmalar en az ilgiyi görürken, hatta bu tür tartışmalar açanlar tepki alırken, sen-ben kavgaları ilgi odağı olma özelliğini sürdürmektedir.
- Parti içinde ne değişen dünya konjonktürünü anlama, ne bölgesel ve ülkesel konularda yeni değişimleri yorumlama ya da yeni yorumlar arama eğilimi güçlüdür.
- En temel kaynak olarak, Sosyalist Enternasyonalin ilke kararları bile SHP'nin parti pratiğinde ve örgüt yapısında kendisine sağlam yer bulamamaktadır.
- Parti Meclisi üyelerinden başlayan bir eğitim süreci ne programlanabilmiş, ne de kurumsallaşabilmiştir. Eğitim tartışmalarında her makamın aklına kendi altındaki makam gelmektedir. Sonunda da eğitilmesi gerekenler yalnızca üyeler olarak kalmaktadır. Askeri hiyerarşi gibi... Bu yanlış eğilim bırakılmalıdır.

- Böyle bir yapıyı 20 yılda sosyal demokratlaştırma yerine, zaten sosyal demokrat olan insanları kucaklayacak yeni bir yapının gereği ortaya çıkmaktadır.
- Bu yapıya yaslanarak ve bu yapıyı koruyarak “daha sol” siyaset savunusu yapmak da ne olanaklıdır, ne de akla uygundur.
- “Ama onlar bizim üyelerimiz” demek, bizim üyemiz olmasa da oy veren, ama bu yapı nedeniyle de artık vermeyen gerçek sosyal demokratların desteğini yitirme sonucu doğurmaktadır.
- Artık ne kentliler, ne emekçiler ve son dönemlerde de aydınlar SHP'yi desteklemektedirler. Adına siyaset yaptığımız kesimler bizden desteklerini çekmişken, kimin bizi açıkça desteklediğini söylemek olanaksızdır. Yani hedef kitlemiz belirsizdir.
- Kabul etmek gerekir ki, partide yönetim kademeleri alt birimlerden kopuktur. Tabandaki aktif unsurların düşünceleri, önermeleri yukarıya taşınmamaktadır.
- Katılımcılık, kolayca dillendirilmekte, ama dillerde kalmaktadır. Katılımcılığa yazık edilmektedir.
- Parti içi iletişim kanalları açık değildir.
- Partinin mekanizmaları birbirinden kopuktur. Bu yapısıyla, partiyi iyi işleyen bir sistem olarak tanımlamak olanaksızdır. Kırılmış dişliler, zaman zaman çalışmakta zaman zaman çalışmamaktadır. Bunun sonucu da, sistemden çıkan ürünlerde kalite bozuklukları göze çarpmaktadır.
- Parti Meclisi, amacına uygun çalışma sergileyememekte, MYK örgütü kucaklayamamaktadır. Bunların kabul edilmesi gerekir.
- Bu organların oluşumu ve işleyişi mutlaka yeniden düzenlenmek zorundadır.
- Parti içi iletişim ve katılım kanalları çalışmayınca, parti içi denetim de zayıf kalmaktadır. Bunu doğal sonucu, başına buyruk yaklaşımların yaygınlaşmasıdır.
- İşte tüm bu aksamalar partinin faaliyetlerine yansımaktadır.
 - Hükümet etme biçimimize
 - Verilen sözleri gerçekleştirememeye
 - Bakanlarımızın durumuna (Kamuoyundaki genel kanı, SHP'li Bakanlar koltuklarına fazla yapıştılar...)
 - Bol toplantı, az icraat ve gerçekleştirme
 - Halktan kopukluk
 - Söylem sığılıkları
 - Alışkanlıkları kıramama
 - Yeniye ve farklıyı yakalayamama
 - Kadrosal daralma
 - Yeni sentezler yaratamama
- İşte bunu doğal sonucu olarak ideolojiden zaman zaman uzaklaşma, karmaşıklıklaşma, netliği yitirme ve sıradanlaşma çizgisine sürüklenilmektedir.

- Acı olan, kamuoyunda SHP'nin diğer partilerden farklılaşmaması kanısının yerleşmesidir. Oysa çok partililiğin temel dayanağı, “farklılık” olgudur. SHP bunu yitirme tehlikesiyle karşı karşıyadır.
- Belki de bu amaçla yapılan çıkışlar, bunu yaratması gereken yerde, yeni bölünmelerin kaynağı olmaktadır. Örneğin ülke sorunlarıyla ilgili konularda ortaya çıkan taban tabana zıt düşünceler, parti kültüründe zayıflıklar olduğunu ortaya koymaktadır. Kendi iç örgütsel ve ideolojik tutarlılığını kuramamış bir partiden başka davranışlar bekleme olanağı da kalmamıştır.
- Partide bugün esen rüzgarlar, kamuoyunda SHP'yi yine “kötü” görüntü sergileyen bir parti durumuna getirmiştir.
- Bugün kamuoyunda kimse, son tartışmalar üzerine, “bakın SHP yeni arayışların içine girdi,” dememektedir. “SHP yine kendisini yiyor,” yorumları daha yaygındır.
- Tartışmaların partiyi güçlendiren değil, yaralayan boyutlara varıyorsa, birilerinin buna artık “DUR” demeleri gerekiyor.
- Tüm bu nedenlerle parti, bu İl Danışma Kurultayına bir Tüzük görevi yaklaşımıyla hazırlanmamalıdır.
- Tüm bu nedenlerle parti, bu tarihsel dönemde, karşı karşıya bulunduğu sorunların üstesinden gelme sorumluluğuyla davranmalıdır.
- Bu çerçevede de örgütlülüğünü tepeden tırnağa gözden geçirmelidir. Örgütlülük derken bunu
 - Partinin yapısının
 - Partinin ideolojisinin
 - Partinin tercihlerinin ve hedeflerinin (strateji)
 - Partinin insan gücünün
 - Partiyi yönetme anlayışının
 - Parti içi yaşama katılım mekanizmalarının
 - Parti kültürünün
 - Partinin iç ve dışa karşı güvencelerinin

örgütlenmesi olarak anlamalıdır. Örgütlenmenin, bunların hepsini kapsadığı göz önünde tutulmalıdır. Yoksa yalnız başına yapının kendisi ya da tabelasal örgütlenme sığınağına düşülecektir.

Bir yapının önüne koyduğu hedeflere ulaşmasında, yapının kendisi kadar yönetme anlayışı da belirleyicidir. Çünkü hedeflere ulaşabilmekte ve sonuç alabilmekte, karar almak ve uygulamak belli organizasyonları gerektirir. Organizasyonu yapacak insan faktörüdür. İnsanın sayılanları başarması ise bir kapasite sorunudur.

Yani yapıyı şematize etmek yetmez. O şemaya can verecek insan faktörü önem kazanır.

Bunlar, parti örgütlenmesinde, organları tanımlamanın yetmeyeceği anlamına gelir. Daha da önemlisi, örgütün canlı yanı olan üyeliğin örgütlenmesidir.

Burada, örgütlenme anlayışımızın zayıf halkalarından birisi ön plana gelmektedir.

Partinin tam da bu aralar yeni bir kültür temeline gereksinmesi var. Yeni bir örgütsel yeterliliğin oluşturulması gerekiyor. Bunun oluşturulması için var olan yapıdaki eksikleri doğru biçimde saptayıp çözümlerin kararlara dönüştürülmesi gerekiyor. Bu çözümleri üretecek düşünsel altyapıya sahip olduğumuza inanıyorum. Şimdi gereksinmemiz olan, bunları yaşama geçirme kararlılığıdır.

Partinin yenilenmeye açık, dinamik, değişen koşulları anında kucaklayabilecek bir yapıyı tanımlaması gerekiyor. Bugünün kaygılarından uzak, daha çok geleceğe yönelmiş bir yapıyı oluşturmalıyız. Biliniyor ki, ancak yenilikçi performans gösterebilen bir parti güçlülüğünü sürekli kılabilir. Örgütler, ancak yeni düşünceleri bünyelerinde ardıcıl yeşertebildiklerinde sürekliliklerini koruyabilirler.

Ancak böylesi yapılarla, doğru siyasi öngörüler yapabilir ve gelişmelere yön verebiliriz. Çünkü günü kurtarmak, bir partinin, hele hele bir sosyal demokrat partinin hedefi olamaz.

Bu nedenlerle, partinin şu anki güncelinden yola çıkarak, geleceğe dönük kararları alması gerekiyor.

3. ALINMASI GEREKEN KARARLAR

Bu kararlar ayrı başlıklar altında aşağıda ele alınmaktadır.

4. YAPILACAK BİR ANKETLE İLGİLİ SORULAR

- Partinin Adı
- Partinin Amblemi
- Partinin Dayanakları, 6 İlke
- Partinin hükümette Kalıp Kalmama Sorunu
- Olağanüstü Seçimli Kurultay
- Solda Birlik Konusu
- Üyeliklerin Sıfırlanması Konusu
- Delege Sistemi
- Özelleştirme
- Devlete Bakış, Diyanet İşleri ve MGK ile ilgili Sorular
- Yerel Yönetimlerle İlgili Sorular, Geçmiş ve Bugün
- Halktan Kopmanın Nedenleri
- İSKİ Olayı
- Bakanların Değiştirilmesi

5. 1989-1994 BELEDİYECİLİK DÖNEMİ SORGULANMALIDIR!

Gereke: Partinin sosyal demokrat örgütlenme konusundaki gelişimine en olumsuz etkileyen bu dönemdeki uygulamalardır. Partiden halktan kopuşu da bu döneme denk düşmektedir. Bu nedenle bu dönemde görev ve sorumluluk üstlenmiş partilileri ve uygulamaları kapsayan bir sorgulama yapılmalıdır. Parti bu döneme ilişkin bir özeleştireyi kamuoyuna sunmalıdır.

6. SHP'DE HANGİ BİÇİMDE OLURSA OLSUN YÖNETİM ORGANLARINDA VE TEMSİLİ MAKAMLARDA GÖREV ALMIŞ OLANLARIN GÖREVE GELEMEECEKLERİ BİR YENİ 2 YILLIK DÖNEM YAŞANMALIDIR!

Gerekçe: Partide yöneticilik bir alışkanlığa dönüşmektedir. Bu alışkanlık yıllar yılı aynı yerlerde kalma çabalarını yanı sıra getirmektedir. Bu durum deneyim gerekçesine dayandırılabilirse de, yeni kadroların önünü tıkayan bir sonucu da doğurmaktadır. Kaldı ki, geçmişe bakıldığında birçok partinin yıllar yılı yetkili noktalarda kaldıkları gözlenmektedir. Örneğin Parti Meclisi'ne girenler, yıllardan beri hemen hiç değişmemektedir. Oysa aynı dönemlerde parti başarısızlıklar yaşamakta, üretimsizlikler yaşamakta, küçülmekte ve yeni siyasalar yaratamamaktadır. O zaman bu dönemlerde yetkili durumda olanların bunlarda payları olması gerekir. Artık "40 yıldır siyasetin içindeyim" övünmesinden, siyasette yapılanların ölçü alındığı bir dönem başlamalıdır.

7. PLATFORMLARLA İLGİLİ BİR SİYASA OLUŞTURULMALIDIR!

Gerekçe: Partiden umudunu kesen, ama sosyal demokrasiden kesmeyen, niteliği temsil eden bu platform üyelerine dönük kucaklayıcı bir yeni yaklaşımın geliştirilmesi gerekmektedir. Gönüllülük temelinde kurulan bu platformların kamuoyundan gördükleri desteği parti ciddi biçimde değerlendirmelidir. Bu platformlara SHP, kendi özeleştirisi olarak yaklaşmalıdır.